

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

Валентина АРАНЧІЙ

18 жовтня 2021 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА
СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ НА 2022 РІК**

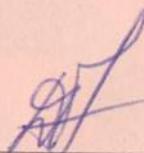
ФАКУЛЬТЕТ
ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

Програму підготували викладачі факультету обліку та фінансів:

Дорогань-Писаренко Людмила	к. е. н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, декан факультету обліку та фінансів;
Безкровний Олександр	к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, заступник декана факультету обліку та фінансів по спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування;
Дорошенко Ольга	к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, голова науково-методичної ради спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»;
Чумак Валентина	к. е. н., доцент, завідувач, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Капаєва Людмила	к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Дроботя Яна	к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» (протокол № 3 від 13 жовтня 2021 р.)

Голова науково-методичної ради,
к. е. н., доцент

Ольга ДОРОШЕНКО

ВСТУП

Головним завданням вступного фахового випробування є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу фахових навчальних дисциплін.

Для вступників на освітньо-професійну програму Фінанси, банківська справа та страхування спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування за ступенем вищої освіти Бакалавр (з нормативним терміном навчання та зі скороченим терміном навчання) цей комплекс включає наступні дисципліни:

- Банківські операції;
- Гроші та кредит;
- Фінанси.

Випробування проводиться з використанням тестових питань. Кожному вступнику видається індивідуальна комбінація тестових питань по дисциплінах фахової підготовки.

При складанні вступного фахового випробування вступники повинні показати високий рівень фундаментальної та фахової підготовки з дисциплін фінансового профілю.

Вступники на ступінь вищої освіти Бакалавр за освітньо-професійною Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування повинен мати ряд умінь і виконувати типові завдання діяльності:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи;
- обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру;
- забезпечувати організацію фінансової роботи суб'єкта господарювання;
- застосовувати методи економічного аналізу в процесі професійної діяльності;
- дотримуватися законів України та інших нормативних актів, що регулюють господарську діяльність суб'єкта господарювання;
- здійснювати планування своєї діяльності;
- здійснювати розрахунки по різного роду операціях;
- організувати власну справу.

Програма фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань, умінь і навичок особи, яка бажає навчатись в ПДАА з метою одержання ступеня вищої освіти Бакалавр за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Порядок проведення фахового випробування визначається «Положенням про приймальну комісію Полтавського державного аграрного університету».

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне фахове випробування для вступників передбачає виконання тестових завдань, які об'єктивно визначають їх рівень підготовки.

Тестова перевірка знань з дисциплін, які вивчалися на рівні молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра або фахового молодшого бакалавра. Вона охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

а) запитальної (змістовної) частини;

б) 4 варіанти відповіді.

Оцінювання здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів (табл. 1).

Таблиця 1

ТАБЛИЦЯ

відповідності тестових балів, отриманих за виконання завдань фахового вступного випробування під час вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, рейтинговій оцінці за шкалою 100-200 балів

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав	17	103	34	154
1	не склав	18	106	35	157
2	не склав	19	109	36	160
3	не склав	20	112	37	163
4	не склав	21	115	38	166
5	не склав	22	118	39	169
6	не склав	23	121	40	172
7	не склав	24	124	41	175
8	не склав	25	127	42	178
9	не склав	26	130	43	181
10	не склав	27	133	44	184
11	не склав	28	136	45	187
12	не склав	29	139	46	190
13	не склав	30	142	47	193
14	не склав	31	145	48	196
15	не склав	32	148	49	199
16	100	33	151	50	200

Для кожного вступника передбачається 50 тестових завдань. По кожному завданню передбачається 4 варіанти відповіді, з яких вступник повинен вибрати вірну. Максимальна кількість балів, які вступник може набрати за виконання тестових завдань становить 200 балів.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання, які при складанні фахового вступного випробування отримали не менше 100 балів.

Тривалість фахового вступного випробування – 1 година.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Тема 1. Створення та організація діяльності комерційного банку

Банк як головна складова фінансово-кредитної системи. Види та класифікація банків. Банківські об'єднання. Створення та державна реєстрація банківських установ. Форми і порядок реорганізації банківських установ. Ліцензування банківської діяльності. Вимоги до отримання банківської ліцензії та умови її відкликання. Організаційна структура та управління банком. Функції та компетенція загальних зборів учасників банку, наглядової ради, правління (ради директорів), ревізійної комісії, служби внутрішнього аудиту та постійно діючих комітетів.

Тема 2. Формування ресурсів комерційного банку

Склад і структура ресурсів комерційного банку. Капітал банку. Підписний та регулятивний капітал. Структура і порядок формування капіталу банку. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Види вкладів та їх характеристика. Гарантування вкладів фізичних осіб. Недепозитні джерела залучення ресурсів банку. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Міжбанківський кредит. Рефінансування банку за допомогою кредитів від Національного банку України.

Тема 3. Розрахунково-касові операції банків

Основи організації розрахунків у народному господарстві. Ведення рахунків клієнтів. Відкриття і ведення банківських рахунків. Характеристика різних видів рахунків. Безготівкові міжгосподарські розрахунки. Способи і форми безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки в Україні. Кореспондентські відносини між банками. Система електронних платежів НБУ.

Тема 4. Операції банків з вексями

Характеристика та види векселів. Визначення векселя з позиції боргового зобов'язання та платіжного документа. Характеристика вексельного обігу. Класифікація операцій банку у сфері вексельного обігу. Кредитні операції банків з вексями. Урахування векселів. Торговельні операції з вексями. Гарантійні операції з вексями. Авальювання векселів. Видача гарантій під забезпечення оплати векселів. Розрахункові операції банків з вексями. Оформлення заборгованості вексями. Розрахунки з використанням векселів. Комісійні та довірчі операції з вексями. Інкасування векселів. Організація роботи з вексями в банку.

Тема 5. Кредитні операції банків

Класифікація банківських кредитів. Порядок надання і способи погашення позичок. Форми позичкових рахунків. Поточний рахунок з

овердрафтом. Умови кредитної угоди, кредитний договір. Кредитний ризик і методи управління ним. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Плата за кредит та її диференціація. Етапи процесу банківського кредитування. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Проблемні позички. Кредитні санкції. Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів.

Тема 6. Операції банків з цінними паперами

Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів: операції з випуску та обігу цінних паперів, комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами, послуги щодо зберігання цінних паперів, депозитарний облік та ведення рахунків за операціями з паперами. Класифікація операцій банків з цінними паперами. Емісія цінних паперів. Посередницькі операції комерційних банків з цінними паперами.

Тема 7. Банківські інвестиції

Інвестиційний процес і місце банків у цьому процесі. Поняття інвестиційного процесу, участь банків у власності інших суб'єктів господарювання, спільне фінансування банком і підприємцем інвестиційних проектів. Визначення банківських інвестицій. Цілі інвестиційних операцій комерційних банків. Інвестиційні цінні папери. Формування портфеля цінних паперів та управління ним. Портфелі цінних паперів на продаж і інвестування. Фактори ризику інвестиційних операцій. Засоби захисту інвестиційних операцій комерційних банків від ризику виникнення збитків і втрати ліквідності. Дохідність інвестиційних операцій.

Тема 8. Операції банків в іноземній валюті

Порядок відкриття та ведення валютних рахунків клієнтів. Посередництво банків у фінансових розрахунках між експортером та імпортером та їх кредитування. Види платежів, що застосовуються у міжнародній практиці: авансові; платежі по надходженню товарів і розрахунків; платежі по настанню термінів; платежі при поставці товарів або після неї. Чеки як основна форма розрахунків при зовнішньоторговельних операціях, види чеків, порядок розрахунків. Документарне інкасо – розрахунки за допомогою товарних акредитивів, револьверний акредитив, компенсаційний акредитив. Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Операції з торгівлі іноземною валютою. Валютне кредитування.

Тема 9. Нетрадиційні банківські операції та послуги

Види нетрадиційних банківських операцій та послуг: загальна характеристика. Економічні основи банківського лізингу та його форми. Лізингові операції та перспективи їх розвитку в Україні. Банківські гарантії та поручительства, як форми банківських послуг. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги банків. Трастові послуги. Учасники факторингових операцій та зміст договірних відносин між ними. Визначення плати за

факторингове обслуговування. Характерні ознаки форфейтингу. Зміст і послідовність здійснення форфейтингової операції, визначення плати за неї.

Тема 10. Забезпечення фінансової стійкості банку

Сутність фінансової стійкості комерційного банку та способи її забезпечення. Ліквідність та платоспроможність банку. Оцінка ресурсної бази банку з позицій ліквідності та забезпеченості потреб банку в ліквідних коштах. Основні підходи до управління банківськими ризиками. Поняття та мета процесу управління банківськими ризиками. Етапи процесу управління банківськими ризиками. Організаційна структура ризик-менеджменту банку. Формування та розподіл прибутку банку.

Список рекомендованих джерел

1. Аналіз банківської діяльності: підручник. за ред. А. М. Герасимовича. Київ : КНЕУ, 2008. 599 с.
2. Банківське право України: навч. посіб. за заг. ред. А.О. Селіванова. Київ : Видавничий Дім Ін Юре, 2000. 384 с.
3. Банківські операції : підручник / М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна [та ін.]; за ред. А. М. Мороз. 3-є вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2008. 608 с.
4. Банківські операції [текст] : навч. посіб. Н. І. Демчук, О. В. Довгаль, Ю. П. Владика. Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.
5. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ Говерла, 2018. 364 с
6. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. Київ : Т-во Знання, 2007. 455 с.
7. Вовчак О. Д. Банківська справа: [навч. посіб.]. Львів : Новий світ. 2008. 560 с.
8. Дзюблюк О. В. Комерційні банки в умовах переходу до ринкових відносин: монографія. Тернопіль, 2006. 140 с.
9. Капран В. І., Кравченко М. С., Коваленко О. К. Банківські операції : [навч. посіб.]. Київ : Центр навч. літератури, 2006. 208 с.
10. Косова Т. Д., Циганов О. Р. Банківські операції : [навч. посіб.]. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 372 с.
11. Костюченко О.А. Банківське право: [навч. посіб. для вузів. 2-ге вид.]. Київ : А.С.К., 2001. 570 с.
12. Лях М. С. Капаєва Л. М. Банківські операції: посібник. Полтава: ПДАА. 2011. 183 с.
13. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV.- Документ 679-14, редакція 01.05.2016, доступний з офіційного сайту Верховної ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-1>.
14. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III. Документ 2121-14, редакція 19.11.2016 р., доступний з офіційного сайту Верховної ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
15. Холодна Ю. Є. , Рац О. М. Банківська система : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 316 с.

16. Череп А. В. Банківські операції: [навч. посіб.]. Київ : Кондор, 2008. 410 с.
17. Шевченко Р. І. Банківські операції: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисцип.]. Київ: КНЕУ, 2000. 160 с.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Тема 1. Сутність і функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар, особливості мінової і споживної вартості грошей як товару. Конкретна і загально споживна вартість грошового товару, формування суперечності між ними і вирішення її в неповноцінних грошах. Суперечність між реальною і номінальною вартістю грошей і її вирішення в неповноцінних грошах. Гроші як форма суспільних відносин. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями. Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм еволюції форм грошей від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Неповноцінні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Сучасні кредитні засоби обігу. Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей як грошей. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Функції грошей. Поняття функції грошей. Функція міри вартості, її сутність, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Міра вартості в умовах інфляції. Функція засобу обігу, її сутність, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Гроші як засіб обігу в умовах інфляції. Функція засобу платежу, її сутність, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання. Вплив інфляції на гроші як засіб платежу. Функція засобу нагромадження, її сутність, сфера використання. Вплив часу та інфляції на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Сутність світових грошей. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют. Взаємозв'язок функцій грошей. Дискусії щодо кількості функцій грошей. Якісні властивості грошей. Розвиток ринку та ускладнення його вимог до якості грошей. Стабільність вартості як базова якісна характеристика грошей. Економічність, довготривалість використання, однорідність, надійність, подільність та портативність грошей.

Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки

Сутність грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки що взаємно пов'язуються грошовим оборотом. Сукупний грошовий оборот як макроекономічне явище та оборот грошей на мікроекономічному рівні, їх єдність та відмінності. Економічна основа грошового обороту. Єдність та безперервність як визначальні риси грошового обороту. Модель сукупного грошового обороту. Обороти продуктів та доходів як основа побудови грошового обороту. Групування суб'єктів обороту в моделі. Грошові потоки та їх взаємозв'язок у моделі. Національний дохід і національний продукт як визначальні потоки грошового обороту. Потоки ін'єкцій і потоки витрат. Балансування грошового обороту.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Роль грошей на товарному і грошовому ринках. Види зобов'язань грошового ринку. Особливості не боргових зобов'язань, їх класифікація. Інструменти грошового ринку та їх використання. Сектори грошового ринку. Фінансові посередники грошового ринку. Структуризація грошового ринку за видами інструментів, за інституційними ознаками грошових потоків. Структуризація грошового ринку за економічним призначенням купівлі грошових коштів. Поняття „попит на гроші”. Попит на гроші і швидкість обігу грошей. Мета попиту на гроші залежно від виконуваних ними функцій. Сутність транс акційного „операційного” мотиву попиту на гроші. Мотив завбачливості попиту на гроші. Сутність спекулятивного мотиву попиту на гроші. Основні чинники попиту на гроші. Сутність пропозиції грошей. Чинники впливу на пропозицію грошей.

Тема 4. Грошові системи

Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевих і кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання – методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Емісійний дохід і монетизація бюджетного дефіциту. Грошово-кредитна політика центрального банку – сутність, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Проблема монетизації ВВП в Україні.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат. Економічні та соціальні наслідки

інфляції. Вплив інфляції на інвестиції та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Особливості інфляції в Україні в перехідний період. Сутність грошових реформ. Види грошових реформ та особливості їх класифікації. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багатофакторність, багатоцільове спрямування та довготривалість грошової реформи в Україні. Порядок випуску гривні в оборот у вересні 1996 р.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Сутність валюти, призначення та сфера використання валюта. Види валют: національні, іноземні, колективні, конвертовані, неконвертовані. Чинники та значення конвертованості валюти. Особливості валютних відносин. Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти, ціна, інфраструктура. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Характеристика основних операцій на валютному ринку. Валютний курс: сутність, основи формування та чинники впливу. Види валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Розвиток режиму валютного курсу в Україні. Валютні системи та валютна політика. Поняття, призначення та елементи національної валютної системи. Валютне регулювання та валютна політика: курсова, облікова, інтервенційна. Особливості формування валютної системи України. Органи валютного регулювання. Платіжний баланс та золото валютні резерви. Сутність, побудова, призначення та використання платіжного балансу. Сутність, призначення та використання золото валютних резервів. Світова та міжнародні валютні системи. Поняття світової валютної системи, її елементи та етапи розвитку, Бреттон-Вудська та Ямайська світові валютні системи. Поняття міжнародної валютної системи. Формування Європейської валютної системи, трансформація її в Європейський валютний союз зі спільною валютою та єдиним центральним банком. Міжнародні ринки грошей та капіталів: сутність, призначення, інструменти. Основні світові центри ринків грошей та капіталів. Євроринок, його призначення та види.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Абстрактний та прикладний (монетаристський) напрямок в теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування сутності грошей послідовниками кількісної теорії. Кількісний фактор у працях А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса. «Трансакційний» варіант кількісної теорії І. Фішера. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Кон'юнктурний варіант теорії грошей М. Туган-Барановського. Кембриджська версія кількісної теорії. Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні та механізм впливу на економіку. «Передатний механізм» у трактуванні Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Відмінності монетаристських

трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Вклад М. Фрідмена в розроблення монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Зближення позицій монетаристів та неокейнсіанців у їх рекомендаціях щодо грошово-кредитної політики в сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез. Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі сучасних монетаристських теорій.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості прояву їх у різних галузях народного господарства. Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на основі повернення. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин. Об'єкти і суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Теоретичні концепції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Кругообіг капіталу і виокремлення стадій руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікро- і макрорівнях. Принципи кредитування. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту, критерії їх класифікації. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Функції кредиту, їх сутність та призначення. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція. Взаємозв'язок кредиту і грошей. Процент за кредит. Сутність процента, види, економічні межі та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента. Роль кредиту. Еволюція ролі кредиту. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідній економіці. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту. Перспективи розвитку кредиту в Україні.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків. Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Схожість та відмінність їх діяльності і діяльності банків. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ: страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів та ін.

Тема 10. Центральні банки

Призначення, статус та основи організації центрального банку. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації.

Операції центрального банку. Характеристика емісійної операції, операції банків, банківського регулювання та нагляду фінансового агента уряду, провідника монетарної політики. Походження та розвиток центральних банків. Чинники що зумовили появу центральних банків, особливості розвитку центральних банків Англії, США. Створення Європейської системи центральних банків. Становлення центрального банку в Україні. Його структура, статус та органи управління.

Тема 11. Комерційні банки

Поняття комерційного банку, призначення, класифікація, та види комерційних банків. Походження та розвиток комерційних банків. Еволюція банків від приватних кредиторів до багатофункціональних посередників на грошовому ринку. Банки в умовах капіталізму. Роль банків у сучасних ринкових економіках. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків. Порядок створення банку, його реєстрація та ліцензування діяльності. Організаційна структура та функціональні особливості окремих видів банків. Пасивні операції комерційних банків. Формування власного капіталу банку. Залучення і запозичення коштів. Активні операції банків. Кредитні операції. Інвестиційні операції. Банківські послуги. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Інші види банківських послуг. Стабільність банків і механізм їх забезпечення. Поняття банківської стабільності та її значення. Показники стабільності та економічні нормативи, що її забезпечують. Страхування банківських депозитів. Створення резервів для покриття ризиків. Ліквідність банків. Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Міжнародний валютний фонд. Організація та функціональне призначення МВФ. Напрями співпраці МВФ з країнами колишнього СРСР, у тому числі з Україною. Група світового банку. Основи організації, структура та призначення Світового банку. Форми співпраці структур Світового банку з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Створення та призначення Чорноморського банку торгівлі та розвитку. Європейський банк реконструкції та розвитку. Порядок створення, призначення і функції ЄБРР. Напрямки співробітництва з Україною. Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

Список рекомендованих джерел

1. Александрова М. М., Маслова С. О. Гроші. Фінанси. Кредит: навч. метод. посібник. Київ : ЦУЛ, 2002. 336 с.
2. Аранчій В. І., Бойко Л. М., Черненко Л. В. Гроші та кредит: навч. Полтава: АСМІ, 2009. 308 с.
3. Аржевін С. Підходи до визначення сутності грошей. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 140-146.

4. Банківські операції: підручник. А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. д-ра. екон. наук, проф. А. М. Мороза. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ : КНЕУ, 2002. 476 с.
5. Банківсько-фінансово-правовий словник-довідник. авт. упоряд. Л. К. Воронова. Київ : А. С. К., 1998. 288 с.
6. Безклубий І. Поняття безготівкових розрахункових відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 1. С. 19 – 21.
7. Безклубий І. Про предмет грошового зобов'язання. *Право України*. 2003. № 10. С. 61.
8. Белінська Я. В. Практичні аспекти управління валютними ризиками. *Актуальні проблеми економіки*. 2002. № 11. С. 17–25.
9. Биховченко В. П. Функції центральних банків на сучасному етапі розвитку. *Наука і економіка*. 2011. № 3(23). С. 7-12.
10. Бриль О. О. Інституалізація сучасних грошей: передумови та наслідки. URL : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2009_28_1/2pdf.
11. Васьковський О. В. Правове регулювання відносин за договором на розрахунково-касове обслуговування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2004. 24 с.
12. Верич Ю. Л., Аптекарь С. С. Інфляція: оцінка й урахування впливу у процесі регулювання грошових доходів населення: монографія. Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. 161 с.
13. Гальчинський А. С. Стабілізація гривні: проблеми та перспективи. *Україна і світ сьогодні*. 2002. № 18. С. 15.
14. Гордон В. Становлення та розвиток ринку деривативів в Україні. *Ринок цінних паперів України*. 2002. № 11–12. С. 75.
15. Гроші та кредит: підручник. за ред. проф. Б.С. Івасіва. Тернопіль: Карт-бланш, 2000. 510 с.
16. Дук І. В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2009. Вип. 2 (46). С. 91-96.
17. Запаранюк Т. В. Центральний банк як головний ринковий інститут макроекономічного регулювання і забезпечення фінансової стабільності. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 3. С. 301- 304.
18. Златіна Н. Е. Конституційне закріплення правового статусу центральних банків у країнах членах Європейського союзу та в Україні. *Держава і право*. 2009. Випуск 47. С. 447-452. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuygp/ekon/2009_2/v46ek12.pdf
19. Зубіашвілі І. Соціально-психологічна сутність грошей. *Соціальна психологія*. 2008. № 1. С. 128-141.
20. Ільїн В. Еволюція грошей: від засобу обміну – до загальної міри вартості. *Вісник НБУ*. 2011. № 4. С. 60-64.
21. Історія грошей та банківництва: [підручник]. І. Г. Скоромович, С. К. Ревчук, Я. Й. Малик; за заг. ред. С. К. Ревчука. Київ : Атіка, 2004. 340 с.
22. Козюк В. В. Трансформація центральних банків в умовах глобалізації: макроекономічні та інституційні проблеми: монографія. Тернопіль : Астон, 2005.

320 с.

23. Колодій О. А. Еволюція банківської справи. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2007. Вип. 17.2. С. 177-184.

24. Кравець В. М., Кравець О. В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність / за ред. В. І. Міщанка. Київ : Знання-Прес, 2003. 470 с.

25. Крысенко Т. О. деривативах. *Консультації*. 2006. № 33 (543). С. 44–46.

26. Лагутін В. Д. Гроші та грошовий обіг : навч. посіб. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, КОО, 2002. 199 с.

27. Литовских А. М., Шевченко И. К. Финансы, денежное обращение и кредит. Таганрог : ТРТУ, 2003. 101 с.

28. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. С. Мишкін; пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, А. Стасишин. – Київ : Основи, 1998. 561 с.

29. Мочерний С. В. Економічний словник-довідник. Київ : Феміна, 1995. 367 с.

30. Мошенський С. З. Эволюция векселя. Ровно : Планета-друк, 2005. 446 с.

31. Петрук О., Виговська Н. Концептуальні підходи до сутності грошей у постіндустріальній економіці. *Вісник НБУ*. 2010. № 7. С. 40-44.

32. Пишний А. Г. Правовий статус державних банків в Україні : дис. кандидата юридич. наук : 12.00.07. Київ, 2008. –246 с.

33. Співак Л., Каракулева І. Порівняльна характеристика банків та небанківських фінансових інститутів в Україні. *Вісник НБУ*. 2006. № 7. С. 46–48.

34. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Савлук та ін. ; за ред. М. Я. Дем'яненка. Київ : ІААН, 2003. 555 с.

35. Чамро Ю. О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. № 3 (12). С. 231-236.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСИ»

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Сутність фінансів. Причина появи фінансів. Фінанси як економічна та історична категорія. Фінанси і гроші. Фінанси та інші економічні категорії. Суб'єкти фінансових відносин. Об'єкт розподілу фінансів – ВВП. Ознаки фінансів як економічної категорії.

Призначення фінансів. Розподільча і контрольна функції фінансів. Об'єкти та суб'єкти розподілу у фінансах. Стадії розподілу. Форми фінансового контролю. Сутність категорії «фінансова система». Фінансова система за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансової системи. Принципи побудови фінансової системи. Органи

управління та фінансові інститути фінансової системи України.

Предмет фінансової науки. Мета фінансової науки. Методи пізнання фінансового життя. Розділи фінансової науки. Предмет курсу «Фінанси». Мета курсу «Фінанси».

Тема 2. Генезис та еволюція фінансів

Точки зору на походження терміну «фінанси». Передумови виникнення фінансів. Еволюції обміну. Основні ознаки держави. Причини появи фінансів. Обставини виникнення фінансів як історичної категорії.

Еволюція розуміння фінансів. Виникнення основних понять фінансів. Зміна сутності та змісту фінансів у ХІХ-ХХ столітті. Особливості історичного розвитку фінансів у різних суспільно-економічних формаціях та державах.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Значення фінансової науки. Обставини та період її виникнення.

Характеристика окремих наукових досліджень в стародавньому світі, Середньовіччі. Розквіт фінансової науки та її представники: Ж. Боден, В. Петті, Ф. Юсті. Італійські, англійські, німецькі та французькі вчені. Фізіократи у фінансовій науці. Представники класичної політекономії та виділення фінансів у самостійну науку. А.Сміт та його значення. Д. Рікардо – послідовник вчень А.Сміта. К.Рау – автор першого підручника з фінансів. Ж.Сісмонді. Марксистичні. Особливості, загальні та специфічні тенденції української фінансової науки. Геополітично-цивілізовані цикли розвитку фінансової думки в Україні. М.А. Балудянський, Т.Ф. Степанов, М.Х. Бунге. І.Я. Франко, М.І. Туган-Барановський, М.М. Алексеєнко, І.І. Патлаєвський, В.А. Незабитовський, М.М. Титович, М. Добриловський, М.І. Мітіліно, М.П. Ясно польський. Основні риси сучасної фінансової науки в світі. Теорія суспільного добробуту В. Парето. Питання про співвідношення демократії та фінансів (Дж. Бюкенен). М. Фрідмен.

Тема 4. Фінансова право і фінансова політика

Поняття фінансового права. Предмет фінансового права та його ознаки. Метод правового регулювання в фінансовому праві. Система фінансового права. Зміст загальної та особливої частин фінансового права. Галузь фінансового права. Основні галузі фінансового права та їх особливості: бюджетне право, податкове право, банківське право, страхове фінансове право та інші.

Джерела фінансового права та фінансове законодавство. Фінансово-правові акти та їх класифікація. Фінансово-правова норма: сутність, загальні ознаки та особливості. Фінансові правовідносини: сутність та особливості.

Фінансова політика: сутність та завдання. Взаємозв'язок та відмінності між категоріями „фінанси” та „фінансова політика”. Історичний розвиток теоретичних положень щодо фінансової політики. Основні положення наукових концепцій: класичної політекономії, кейнсіанської теоретичної концепції, неокласичного напрямку економічної теорії, марксистсько-ленінської теорії. Основні складові та напрямки фінансової політики.

Фінансовий механізм: сутність, призначення, характеристики та складові елементи. Фінансове планування та його методи. Фінансове регулювання.

Тема 5. Податки. Податкова системи

Економічна сутність податків і зборів. Податки як економічна та історична категорія, як правовий феномен. Суспільний зміст і матеріальна основа податків.

Історія виникнення та сучасний стан оподаткування. Історичні періоди розвитку теорії податків та оподаткування. Подвійне походження податків. Податки в стародавньому світі. Податки в Середньовіччі. Новітня податкова наука. Періоди розвитку податкової системи.

Класифікація податків та зборів. Класифікація за економічним змістом об'єкта оподаткування: податки на доходи, на майно, на споживання. Податки залежно від рівня державних структур, що їх встановлюють: загальнодержавні і місцеві. Класифікація податків за формою оподаткування: прямі (особисті і реальні) і непрямі (універсальні і специфічні акцизи) податки. Класифікація податків за способом стягнення; за співвідношенням між ставкою податку та величиною об'єкта оподаткування; за суб'єктами оподаткування; за напрямком використання. Функції податків та їх характеристика. Фіскальна функція податків. Регулююча функція податків. Інші функції податків.

Податкова система України: сутність, нормативне регулювання. Принципи побудови системи оподаткування. Система органів податкової служби. Елементи системи оподаткування: суб'єкт (платник) податку, об'єкт оподаткування, одиниця оподаткування, податкова ставка і інші.

Досвід зарубіжних країн в побудові податкової системи. Структура податкових систем. Фіскальна політика. Досвід США, Німеччини.

Податкова політика України. Основні завдання податкової політики. Типи податкової політики. Принципи податкової політики. Стратегічні напрямки податкової політики. Етапи розвитку податкової політики України. Сучасні проблеми реалізації податкової політики. Шляхи реформування системи оподаткування в Україні. Сучасні недоліки системи оподаткування. Заходи удосконалення оподаткування.

Тема 6. Бюджет. Бюджетна система

Характеристики поняття «бюджет». Особливості бюджету як економічної категорії. Суспільне призначення бюджету. Функції бюджету: розподільча і контрольна. Правова характеристика бюджету. Бюджет як фінансовий план. Бюджет за матеріальним змістом. Бюджетний механізм.

Сутність бюджетної системи. Особливості її побудови. Бюджетний устрій. Складові бюджетної системи України. Нормативне регулювання бюджетної системи в Україні. Поняття зведеного бюджету. Принципи бюджетної системи України. Сутність бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу в Україні. Стадії бюджетного процесу. Бюджетне планування, його завдання та процедура. Касове виконання бюджету. Казначейська система виконання бюджету. Державні доходи і доходи бюджету.

Державні видатки і видатки бюджету. Форми прояву та матеріальне втілення доходів бюджету. Джерела доходів бюджету. Класифікація доходів бюджету. Якісна та кількісна характеристика видатків бюджету. Класифікація видатків.

Тема 7. Бюджетний дефіцит

Дефіцит бюджету, профіцит та збалансованість. Причини виникнення дефіциту бюджету. Класифікація бюджетного дефіциту. Наукові погляди на бюджетний дефіцит. Розміри бюджетного дефіциту. Інфляційні та не інфляційні джерела бюджетного дефіциту.

Тема 8. Державний кредит

Сутність державного кредиту та причини його необхідності. Особливості державного кредиту. Обставини ефективності державного кредиту. Джерела погашення державних позик. Функції державного кредиту: розподільча і контролююча. Форми державного кредиту. Класифікація державної позики. Зміст та сутність державного боргу. Класифікація державного боргу. Боргова безпека держави. Основні показники державного боргу в зарубіжних країнах. Управління державним кредитом. Основні елементи та методи управління державним боргом.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Сутність місцевих фінансів. Вчення про місцеві фінанси та його генезис. Правове забезпечення функціонування місцевих фінансів. Передумови виникнення місцевих фінансів. Риси місцевих фінансів. Характеристика фінансових відносин, що виникають у сфері місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів. Теорії місцевих фінансів.

Система складових місцевих фінансів: видатки, доходи, способи формування доходів, місцеві фінансові інститути, суб'єкти, об'єкти, взаємовідносини між суб'єктами. Сфери місцевих фінансів.

Роль місцевих фінансів у забезпеченні розвитку регіону. Основні форми впливу місцевих фінансів на економіку і соціальну сферу держави. Проблеми сучасного етапу розвитку місцевих фінансів в Україні. Місцевий бюджет як фінансовий план. Види місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів та їх джерела. Видатки місцевих бюджетів та їх класифікація згідно принципу субсидіарності.

Зміст та призначення бюджетних повноважень. Сутність та інструменти реалізації бюджетного федералізму. Міжбюджетні відносини та їх види. Мета та механізм регулювання міжбюджетних відносин. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості. Види міжбюджетних трансфертів. Вертикальні фіскальні дисбаланси та способи їх усунення. Горизонтальний фіскальний дисбаланс. Фінансове вирівнювання. Причини запровадження в Україні фінансового вирівнювання. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання. Напрямки удосконалення збалансованості місцевих бюджетів.

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди.

Призначення та сутність соціального страхування. Основні аспекти функціонування соціального страхування. Види та групи соціального страхування, запровадженого в Україні. Позабюджетні соціальні фонди, їх сутність та призначення.

Пенсійний фонд: його призначення, правове регулювання. Проблеми пенсійного страхування.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: призначення, принципи діяльності, правове регулювання, організаційні ознаки.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві: завдання, зміст діяльності, правове регламентування.

Фонд соціального страхування на випадок безробіття: призначення, напрямки діяльності.

Генезис соціального страхування. Система Бісмарка. Принципи соціального забезпечення В. Беверіджа. Еволюція соціального страхування в Україні в складі СРСР та в незалежній Україні. Принципи функціонування соціального страхування в Україні.

Світовий досвід організації діяльності фондів соціального спрямування. Моделі організації соціального страхування в світі. Система соціального страхування Нідерландів. Система соціального страхування Швеції. Соціальне страхування США.

Формування коштів соціальних позабюджетних фондів. Нормативно-правове регламентування відносин з соціальними позабюджетними фондами. Джерела фінансування соціальних позабюджетних фондів. Платники внесків до соціальних фондів.

Особливості наповнення бюджету Пенсійного фонду. Розміри страхових тарифів. Процедура сплати внесків.

Напрямки використання коштів соціальних позабюджетних фондів. Система державних гарантій. Страхові випадки, за яких застраховані отримують право на соціальну допомогу. Перелік страхових випадків та видів виплат по соціальному страхуванню. Напрямки використання коштів Пенсійного фонду. Пенсія. Види пенсій. Пенсія за віком. Допомога з тимчасової непрацездатності: обставини, порядок та розміри виплати. Механізм виплати допомоги при вагітності та пологах. Допомога з безробіття, соціальні послуги та види матеріального забезпечення.

Перспективи реформування системи соціального захисту населення в Україні. Проблеми системи соціального забезпечення. Медичне страхування.

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання

Значення фінансів господарюючих суб'єктів. Сутність фінансів підприємств. Місце фінансів підприємств у виробництві. Основне призначення фінансів підприємств. Фінансові відносини підприємств: групи та сфери. Функції фінансів підприємств.

Фінансові ресурси підприємств. Взаємозв'язок фінансових ресурсів з активами та зобов'язаннями. Складові фінансових ресурсів підприємств.

Класифікація фінансових ресурсів підприємств за джерелами формування, етапами формування, використанням та формою реалізації. Власні та залучені джерела формування фінансових ресурсів. Фінансові фонди підприємства.

Сутність фінансової діяльності підприємства та її завдання. Взаємозв'язок понять „фінансування” та „фінансова діяльність”.

Зміст фінансової діяльності підприємств. Механізм фінансової діяльності. Фінансові ресурси та їх залежність від особливостей господарюючого суб'єкта. Початкові фінансові ресурси. Основні та оборотні засоби. Оборотні та обігові кошти. Витрати підприємства. Грошові витрати. Вхідні та вихідні грошові потоки. Доходи підприємств та фактори, які впливають на їх розмір. Валовий та чистий дохід. Прибуток та чистий прибуток підприємства. Розподіл прибутку.

Фінансова робота та її основні завдання. Складові фінансової роботи: фінансове планування, оперативна фінансова робота, аналіз та контроль фінансової діяльності. Фінансовий механізм підприємства як умова ефективності фінансової роботи. Фінансова служба підприємства. Її особливості в залежності від розмірів підприємства. Завдання та функції фінансової служби.

Правове регламентування фінансів підприємств. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності. Форми власності суб'єктів господарювання. Фінансові особливості приватного підприємства, комерційного підприємства, неприбуткової організації, бюджетної установи, громадського об'єднання, благодійної організації, селянського (фермерського) господарства.

Суб'єкти господарювання за правом власності та організаційно-правовою формою ведення бізнесу. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу.

Тема 12. Фінанси домогосподарств.

Сутність домогосподарства, взаємозв'язок з поняттям «сім'я». Функції домогосподарства. Заощадження домогосподарств, їх класифікація. Чинники, які впливають на розмір заощаджень. Фінансові ресурси домогосподарства. Фактори, що впливають на розмір фінансових ресурсів домогосподарств.

Доходи домогосподарства, їх складові та фактори. Види доходів домогосподарств: грошові, загальні і сукупні. Заробітна плата як основна складова доходів домогосподарства. Фактори, які визначають розмір заробітної плати. Мінімальна заробітна плата. Функції заробітної плати. Прожитковий мінімум. Доходи від власності. Трансфертні платежі. Підприємницький дохід. Доходи від індивідуальної трудової власності.

Витрати домогосподарств та їх складові. Класифікація споживчих видатків домогосподарств. Бюджет домогосподарства. Диференціація доходів населення. Крива Лоренца. Бідність. Абсолютна та відносна бідність. Лінія бідності. Особливості фінансів домогосподарств в США, Японії, Німеччині.

Тема 13. Страхування. Страховий ринок.

Сутність страхування. Виникнення страхування. Необхідність

страхування. Страхування як економічна категорія. Ознаки страхування.

Особливості економічних відносин страхування. Функції страхування: формування спеціалізованого страхового фонду грошових коштів; відшкодування збитку і особисте матеріальне забезпечення громадян; попередження страхового випадку і мінімізація збитку.

Економічний зміст та особливості майнового страхування. Майно сільськогосподарських підприємств, яке може бути застраховане. Події страхування в сільському господарстві. Майнове страхування та його особливості.

Сутність особистого страхування. Особисте страхування, його особливості та види. Страховий ринок. Об'єктивна основа розвитку страхового ринку. Первинна ланка страхового ринку. Функції страхового ринку. Класифікація страхового ринку. Учасники страхового ринку. Страхова послуга. Асортимент страхового ринку. Внутрішня система та зовнішнє оточення страхового ринку. Страхова система. Види страхових компаній.

Страховий внесок з економічної, юридичної та математичної точок зору. Страхування відповідальності: поняття, особливості. Види відповідальності. Медичне страхування: особливості, механізм, інституційна структура. Обов'язкове та добровільне медичне страхування.

Тема 14. Фінансовий ринок.

Фінансовий ринок та його сутність. Його призначення. Роль фінансового ринку в забезпеченні кругообороту ресурсів, продуктів і доходів.

Призначення фінансових ринків. Головна функція фінансового ринку. Попит на фінансовому ринку. Пропозиція на фінансовому ринку. Ефект заміщення. Ефект доходу.

Складові фінансового ринку. Канал прямого фінансування. Посередницькі канали. Інституціональна структура фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку. Особливості інструментів власності, інструментів позики та похідних інструментів. Дохідність фінансових інструментів. Інструменти з фіксованим та плаваючим доходом. Функціональна структура фінансових ринків. Інституціональна структура фінансових ринків. Функції фінансового ринку.

Грошовий ринок: сутність, особливості, об'єкт, суб'єкти та механізм. Інструменти грошового ринку. Основні суб'єкти грошового ринку. Механізм регулювання грошового ринку. Попит та пропозиція на гроші. Модель ринку грошей. Складові грошового ринку, їх функції. Особливості облікового ринку. Величина облікової ставки.

Валютний ринок. Класифікація валютного ринку за територіальним розміщенням. Функції валютного ринку. Класифікація суб'єктів валютного ринку. Характерні риси та функції суб'єктів валютного ринку. Значення валютного ринку.

Економічна сутність ринку капіталу. Значення ринку капіталу. Склад ринку капіталу з точки зору джерел залучення коштів. Первинний та вторинний ринок. Біржовий та позабіржовий ринок. Учасники ринку капіталу.

Фондовий ринок. Узгодження понять „фінансовий ринок”, „ринок цінних паперів”, „грошовий ринок”, „ринок капіталів”, „фондовий ринок”. Функції фондового ринку. Інструменти фондового ринку. Цінні папери. Види цінних паперів. Облігації. Акції. Індикатори фондового ринку: індекси та рейтинги.

Кредитний ринок. Його функції. Кредитні важелі. Об’єкти кредитування. Банки як основні учасники кредитного ринку.

Тема 15. Міжнародні фінанси

Сутність міжнародних фінансів як економічної категорії, сфери фінансової системи. Зміст світової фінансової системи. Суб’єкти та об’єкти міжнародних фінансів. Система грошових потоків на рівні міжнародних фінансових відносин. Призначення фінансового механізму міжнародних фінансів. Основні канали руху міжнародних фінансів. Міжнародні фінанси як інституційна категорія.

Міжнародні організації та їх фінансові фонди. ООН та Європейський союз: основні функції та фінансовий механізм.

Міжнародні фінансові інституції. Міжнародний валютний фонд: фінансова характеристика та основні напрямки фінансової діяльності. Група Світового банку: структура та характеристика фінансового механізму.

Міжнародний фінансовий ринок: його об’єктивна основа та призначення. Складові міжнародного фінансового ринку.

Список рекомендованих джерел

1. Волохова І.С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. Фінанси: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ТОВ «Пром-Арт», 2018. 263 с.
2. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. Львів «Магнолія 2006», 2014. 440 с.
3. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 190 с.
4. Іжевський П.Г., Кошонько О.В. Фінанси: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2013. 373 с.
5. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: навч. посіб. / За ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2014. 432 с.
6. Фінанси : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
7. Фінанси для фінансистів : підручник. / За заг. ред. Т. А. Говорушко. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 612 с.
8. Фінанси: навч. посіб. в 2-х частинах/ За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344 с.
9. Фінанси: навч. посіб. в 2-х частинах/ За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.2. 309 с.
10. Фінанси: Навч.-метод. посіб. для практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітнього рівня «Бакалавр»). Укладачі: доц., к.е.н. Капаєва Л. М., к.е.н. Дроботя Я. А. Полтава: ПДАА, 2017. 142 с.

11. Фінанси: навчальний посібник / за ред. д.е.н., проф., акад.. АЕН України Л.В. Лисяк. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2017. 298 с.
12. Фінанси: практикум для студентів усіх напрямів підготовки (крім 6508, 6508/1) : навч.-метод. посіб. / О. Р. Романенко, Л. П. Даниленко, Л. П. Гладченко [та ін.]. К. : КНЕУ, 2015. 162 с.
13. Фінанси: навч. посіб. / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. Х.: Видавництво «Лідер», 2013. 560 с.
14. Фінанси: практикум для студентів усіх напрямів підготовки : навч.-метод. посіб. / О. Р. Романенко, Л. П. Даниленко, Л. П. Гладченко [та ін.]. К. : КНЕУ, 2015. 162 с.
15. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Критерії оцінки вступних фахових випробувань.....	4
Зміст вступного фахового випробування в розрізі навчальних дисциплін.....	5
Навчальна дисципліна «Банківські операції».....	5
Навчальна дисципліна «Гроші та кредит».....	8
Навчальна дисципліна «Фінанси».....	14